

Nieuwe
CRONYK
Van
ZEELAND,
EERSTE DEEL,

Vervattende

De voor defen uitgegeven Cronyken van de Heeren, **JACOBUS EYNDIUS,**
en **JOHAN REYGERSBERG,** veel vermeerdert ontrent defes
Landschaps OUDHEDEN en HERKOMSTEN, WATEREN
en STROOMEN, EILANDEN, STEDEN, en
HEERLYKHEDEN.

DOOR

M. SMALLEGANGE.

Met vele Kopere Platen verciert.

Tot MIDDELBURG,

By **JOANNES MEERTENS,** Boekverkooper in de Gift-tract,
en zyn mede te bekomen tot Amsterdam,
by **ABRAHAM VAN SOMEREN,** Boekverkooper. 1696.

den Koninek van Noorwegen, 598
 Privilegien, 328. van Ziericzee, 493, 494, 495
 van die van Domburgh, 634, tot 639
 Putten en Pernisse, hooren onder Zeeland, 211, 242

Q.

Quade Zeeufche Leenen, 649

R.

Rammekens met het Kasteel Zeeburg, 663
 Raust, Geflacht, 718
 Rechten tusschen Man en Wif, 453
 't Regt over de Honte komt alleen Zeeland toe, 155
 alstijt voor een stuk van de Domeinen by de
 Graven gehouden, 156
 Redekinge, een Ambachts-heerlijkheit in Noord-
 beveland, 756
 Regalien van Zeeland, 641
 Regenten vander Goes, 538, 539. van ter
 Tholen, 546, 548. van Vlissingen, 566
 Regeerders en Regering van Ziericzee, 502. van
 Arnhemuyden, 605
 Regering van Middelburgh, 431, Regerende
 Magistraet, Kiefers, en Subalterne Rechters van
 Middelburgh, 438, tot 441
 Reimerfwaelsche Natie binnen Tholen, 548
 Relief van versuim van Goede Leenen in behoer-
 lijcken tijt te verheffen, 657
 Rekenmeesters van de Graeflijkheit van Zeelands
 Reken-kamer, 428
 Renesse, een Dorp, en Geflachtboom deser
 Edelen, 675, tot 682
 Rengers-kerke, een Heerlijkheit in Schouwen, 695
 Rentmeesters van Zeeland Beweesterfeld, 319, 320
 Beooesterfeld, 321
 Rentmeesters der Graeflijkh. binnen Ziericzee, 511
 Resen, Geflacht, 480
 Reygersbergh, Geflacht, 61
 Reygersberghs Opdracht en Voor-reden tot syne

Ziericzee, 499, 500
 Ruiming en Erf-scheynding, 465
 Ruitery, voortreffelijck uit dese Eilanden, 13
 Ruychrock, Geflacht-boom, 733, tot 736
 Rust-burgh, een schoon Huis in 't Land van
 Goeree, 699
 Rust-hof, van ouds het Huis te Wateringen, een
 seer heerlijck Lusthof, 674

S.

Sabbinge, een Dorp en Ambacht in Wolphars-
 dijk, 757
 Saliën, of Salische Francken, 113, 114
 Le Sage, Geflacht, 448
 Salm, 184
 Sand-duinen waren hier al by Plinius tijden, 42
 Sandenburg, een Kasteel by der Vere, 660, 669, 670
 Sandijck, voormaels en treffelijck Dorp, 661
 Santgors, een Polder in 't Land van Goeree, 609
 Santvoorde, een Ambachts-heerlijkheit, 668
 Sassen plaegden eerst onse stranden met Zee-roo-
 vend geweld, naderhandt hier oock Inwoonders
 geworden, 52 vermengden sich niet lichtelijck
 door Houwelijken met andere geringer Volke-
 ren. 56 waren Wilten, en Slaven, meest neer-
 gemaecte, 58
 Schardein, 187
 Schelde, loopt met kromme swieren door Zee-
 land, 39. is de scheid-pael tusschen Gallien en
 Duits-land, 225. haren uittersten mond word
 huidendaegs de Wielinge genoemt, 14, 24
 Schakerloo, een achtbare Heerlijkheit, behoort
 onder Tholen, 746. half van Brabant te leen
 gehouden, 125
 Scheeps-vaert deser Eilanden al beroemt by de
 tijden der Romeinen, 42
 Schellevisch, 182
 Schellagh, een Dorp en Ambachts-heerlijkh. 662
 Schenge, een armken van de Schelde tusschen het

1025. kostbare Gemeten, en 169. Roeden groot is, behalven sijne Haymans: en welcer is die 3000. Gemeten groot geweest.

In dese Polder ligt een voortreffelijke Plantagie, genaemt den *Hofdijk*, toekomende Jonker *Cornelis Joseph van Berestein van Hofdijk*, Heer van *Middelharnis, &c.* Als mede het schoon Huis *Rustburgh*, in 't jaer 1680. gebouwt, dat toebehoort aen den Heer *Jacob Gyblant*; met vele andere treffelijke woningen en plantagien. By dit *Rustburgh* stont het water tot aen het Voorhuis, hoewel het vry hoog ligt. In oude voortijden is dese Polder door de Zee meermalen overstroomt geweest, als in de jaren 1170, en 1173; en op het jaer 1283. leed de selve geweldige schaden; gelijk noch op het jaer 1304. Nu was den ouden Oostdijck ingebroken door het Binnewater van 't Oude Land: de Breuk viel door den Middeldijk, alsoo daer een Suiger in de Sluis was. Dese Polder is noch groot 600 Gemeten, soo sshotbare Landen als Haymans. In dese Polder is de Stad gelegen, die in voortijden een vermaerde Koopstad was. In de jaren 1521, 1530, en 1570. heeft dese Polder groote schaden geleden, benevens het Oude Land; gelijk op den Alderheiligen Vloed dese Stad en het Land mede gedaen hebben. De Polder, genaemt *Rooclaesplaet*, is ingelooopen aen de zijde van de Haven, met een breuk van ontrent 16 Roeden; en aen de Noordzijde is die op twee plaetsen doorgebroken: sy is groot 225 Gemeten.

De Polder van den *Nieuwen Oostdijk* is mede ondergelopen door een Breuk van ontrent 17 Roeden.

De Polder van *Nieuwesterloo* was met twee gaten ingebroken, het een wel 13 Roeden lank; het ander wat minder: sy is in alles groot 258 Gemeten, daer in gerekent de *Nieuwe Plas*, 17 Gemeten groot.

De *Boeren Polder* was op twee of drie plaetsen ingelooopen, en vorders den heelen dijk 50 goet als wech-gespoelt. Dit Polderken is groot 54 Gemeten, eerst in 't jaer 1653. bedijkt; benevens de Zuider Polder, die seer groote nood leed van mede overstroomt te worden. Daer in ligt een fraeye Woning, die wech-gespoelt hebben sou, ten ware den Huisman, door sijn goede voorforg, daer in niet dapper voorsien had: het water stortte daer dapper over. Dese Polder is groot 269 Gemeten, alle Voornsche Roeden.

Het *Santgors*, alle slechte Haymans, door dien de Duinen aen de Noortzijde tegen de Zee meest wech-gespoelt zijn, was by 't Windglap op twee plaetsen ingelooopen.

Het *Santgors*, alle slechte Haymans, door dien de Duinen aen de Noortzijde tegen de Zee meest wech-gespoelt zijn, was by 't Windglap op twee plaetsen ingelooopen.

De hooggetopte Duinen zijn geweldig beschadigt en afgenomen. Hier is, over menigte jaren, door het afspoelen van de Duinen, een voormaels verdronkke Stad ontdekt, die van d'Inwoonders *d'Oude*

N n n a

Weereld

Weereld genaemt word, alwaer vele Room-
 ſche Munten, Medalien, en Penningen ge-
 vonden zijn, ſoo van Goud, Silver, en
 en Koper; als mede Ringen, waer op vele
 beelteniffen der oudſte Keiſeren ſtonden.
 Op het jaer 1618. is in de Somer, door het
 laeg water, deſe plaets t'eenemael ontdekt,
 alwaer vele oude Antiquiteiten gevonden
 wierden: onder andere ſag men daer een
 Dootkiſt met kopere nagelen, daer 't ge-
 beente van een doot menſch noch in lag: als
 mede vele fondamenten van groote Huifen,
 waer van vele ſtraten ontdekt wierden. Men
 ſag'er menigte van neergevelde boomen:
 men vond daer ook oude antijsche Kruik-
 ken, Kannen, en veel koperwerk. Dus
 ſchrijft hier van *Baudartius* in ſijne Memo-
 rien, op het eerſte Deel, het 10 Boek,
 pag. 10. „ Dicht by Goeree, niet verre
 „ van den Briel, wierd in de Somer des jaers
 „ 1618. noordwaerts aen na de Zee toe, een
 „ oude vervallen Stad ontdekt, die eenige

» 1618. noordwaerts aen na de Zee toe, een
» oude vervallen Stad ontdekt, die eenige
» hondert jaren met Sand overstolpt had ge-
» weest, en door het afspoelen van 't Zeewa-
» ter is die weder ontbloot geworden. Men
» vond hier de Grondvesten van groote Hui-
» len; desgelijks lange Straten, waer uit men
» waerschijnlijk besluiten kan, dat het voor-
» maels een aensienlijke Stad moet geweest
» zijn, van welkers ondergank nochtans de
» oude History Schrijvers geen gewag maken.
» Velerley Oudheden zijn'er gevonden, en
» onder de selve eenige kopere Penningen,
» daer afbeeldingen op stonden, sommige met
» het omschrift van *Adriannus*, andere met
» dat van *Antoninus*, waer uit men dan oor-
» deelde, dat dese verwoefte Stad eertijts ge-
» staen had onder het Gebied der Romeynen.
» Dus verre *Baudartius*: maer ik wil hier uit

n ZEELAND,

liever oirdeelen, dat dese Stad aen de Zee gelegen, wegens haren grooten Koophandel veel van de Romeinen besocht is geworden. Dit selve word ons mede bevestigt van *Pieter Janssen van Twisch*, in sijne Kronijk, op het tweede Deel, pag. 1762.

Men vind noch de Aenteekeningen van *Leonard de Zutser*, die langen tijt Secretaris tot Goeree geweest is, dat d'ontdekking van dese Plaets over vele jaren geschied is, en dat'er goude, silvere, en vele kopere Penningen gevonden zijn, alle met de beeltenissen aen d'eene zijde van d'oude Keisers, en aen d'andere zijde met andere figuren: de namen der Keiseren kon men rontom hare beeltenis lesen. Daer waren ook eenige goude en kopere Ringen, waer op, naer sommige wilden, de beeltenissen stonden van *Alexander de Groot*, en van *Julius Caesar*: andere seggen, dat'er een Ring is gevonden, waer het Hooft van *Pallas* of *Minerva* op stont. Men sag daer noch menigte Straten,

fommige recht, en andere krom-omloopen-
de, en tusschen dese Straten kon men de
plaetsen sien waer de Huisen gestaen hadden,
met der selver overblijfselen van grond-
vestingen. In kort kan men hier uit voor-
seker afnemen, dat hier van over-oude tij-
den een Volkrijcke Stad en Woonplaets ge-
weest is: doch het gebrek van oude Histo-
rien maekt, dat wy daer van geen genoegsa-
me omstandige en naeuwkeurige bewijfen
weten by te brengen. Dus sien wy allefins
de rechte grond van de Naem onses Land-
schaps krachtig bevestigt, daer het selve uit
Zee en Land bestaende, door de Wisselval-
ligheit der tijden hier en elders van Land tot
Zee, en wederom wel van Zee tot Land
kooft te worden.